

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio IV. Cultus sacrarum Imaginum, & Reliquiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

rebus intersint : quoniam defuncti per naturam propriam vivorum rebus interesse non possunt.

SECTIO IV.

Cultus sacrarum Imaginum & Reliquiarum.

SUMMARIUM.

- 14. Imagines quid, & cur fiant?
- 15. Licite habentur Imagines Dei,
- 16. Item Imagines SS. Angelorum,
- 17. Ac Imagines Christi, & Sanctorum,
- 18. Licite, & sancte coluntur, & adorantur;
- 19. Cultu tamen, & adoratione Respectiva tantum;
- 20. Objectiones Hæreticorum
- 21. Solvuntur.
- 22. Reliquiæ Sanctorum,
- 23. Licite & sancte etiam honorantur,
- 24. Cultu tamen item respectivo tantum ad ipsas Sanctos.
- 25. Quo cultu & Sanguis Christi ex Passione relictus, vel in Eucharistia miraculose apparens, & alia Reliquiæ ex contactu Corporis Christi sanctificata, ut Crux, Corona, & alia Passionis instrumenta adoranda sint?
- 26. Objectiones Hæreticorum
- 27. Dissolvuntur.
- 28. Quæ Sancti Imagines, & Reliquiæ possint coli cultu publico, & qua privato?

ASSERTIO IV.

Sacra Imagines Dei, Christi, & Sanctorum re-
cte habentur, licite & sancte coluntur, & ad-
dorantur, sed cultu & adoratione respectiva
tantum conformi ad sua prototypa. Est de Fide
Catholica contra Hæreticos Iconoclastas antiquos
& modernos, definita in variis Conciliis, & no-
vissime in Trid. paulò antea cit.

§. I.

Sacra Imagines rectè habentur.

24 **I**Mago propriè definitur figura picta, vel sculpta, verè repræsentans aliud, cujus est imago quo differt ab idolo, quod falsum quid repræsentat, ut imago chimææ. Tripliciter autem potest fieri, pingi, vel sculpi imago, vel similitudo alterius. 1. Ad exprimendum veram similitudinem formæ, vel naturæ alterius; & hoc modo solum rerum corporearum, & sensibilibus, quæ lineamentis & coloribus, formâ & figurâ præbitæ sunt, imagines fieri possunt, & tales inter sacras imagines tantum sunt imagines Christi hominis, & Sanctorum, quoad formam & figuram externam corporalem, indirectè tamen solent repræsentantes animas sacras: at nullo modo possunt esse tales imagines Dei, Angelorum, aut ullarum rerum spiritualium: & qui hac ratione tentaret facere imaginem Dei, verè constitueret idolum; quia falsum repræsentaret. 2. Ad repræsentandam solum historiam oculis exhibendam, ut qui vellet depingere expulsionem Adæ ex paradiso, pingeret Deum in forma hominis sensibiles & gravis deambulantis, Angelum in forma humana juvenili gladium gestantem, Adam & Evam nudos &c. non utique ad repræsentandam naturam, vel similitudinem propriam Dei, vel Angeli, sed solum ad repræsentandum oculis in suis personis, ut in Scriptura legitur: & hoc modo Deum, & Angelos pingi posse, nullus nec Hæretici, nec ipse Calvinus, omnium acerrimè

imaginum hostis, negat. 3. Etiam solitariè extra historiam solum ad repræsentandam aliquam proprietatem, affectionem, operationem vel mysticam significationem alterius rei; & hac ratione depinguntur Imaginis Dei, & SS. Triadis in forma visibili, Divinus Pater in forma Viri senis; quia est antiquus dierum, & principium aliarum personarum, divinus Filius in forma Viri juvenis; quia est filius Patris, & talem naturam humanam assumpsit. Spiritus Sanctus in forma columbæ, quia talis apparuit. Sic Angeli in forma juvenum alatorum; Christus in forma Agni; Evangelistæ in forma quatuor animalium depinguntur, omnia ob aliquas proprietates, & mysticas significationes, prout ex Scripturis, & SS. PP. nosse debemus.

§. II. *Imagines Dei.*

Certum omnino esse debet, licitum esse in Nova Lege Deum, & Sanctissimam Trinitatem depingere, & repræsentare in forma corporea, & visibili prædictis modis, etiam extra historiam, juxta communissimam DD. Catholicorum, accedente jam usu Ecclesiæ, in qua jam ubique factæ sunt receptæ ejusmodi imagines: nec incredibile est, Ecclesiam toleraturam universaliter aliquid illicitum. Ratio sumitur ex S. Scriptura, quæ constat Deum ipsum hominibus apparuisse in forma corporea & visibili. *Gen. 3.* Apparuit Adæ tanquam homo deambulans, ad auram post meridiem. *Gen. 28.* Jacob vidit Deum in forma vi-

sibili innixum summitati scalæ. Isa. c. 6. vidit
 Dominum sedentem super solium excelsum.
 Dan. c. 7. vidit. Antiquum dierum in throno se-
 dentem capite & crine canum, seu capillis albo
 prout pingitur divinus Pater; Denique *Mart.*
 apparuit Spiritus Sanctus in specie columbæ: ap-
 plicite depingitur & repræsentatur, quod reve-
 gestum est; ergo si Deus ipse ita apparuit, ut
 tali forma corporea mentem hominis erigeret
 incorporea, & spiritualia apprehendenda, non
 non etiam nobis liceat id pia recitatione pictis,
 sculptis imaginibus imitari, repræsentare, &
 tolerare. Attamen fatentur Bellarmin. *cit. lib. 2. c. 8.*
8. de Sacris imaginibus. Laym lib. 4. tract. 7. c. 5.
 non esse omnino certum, multò minùs de Fide
 usum talium imaginum in Ecclesia habendum
 esse. Unde non modò contra licent hæretici, sed
 etiam nonnulli Chatholici Abulensis *in c. 4. De
 ter. q. 5.* Henricus Gandavens. Durand. alii; idque
 maxime ob periculum idololatriæ; quamvis non
 adeò certum, & de Fide non sit, ob Ecclesiæ
 tamen universalem consuetudinem, & DD. Ortho-
 doxorum consensus negari absque temeritate
 non potest. Et licet revera subsit periculum ido-
 lolatriæ maxime quoad rudiores (unde olim Ju-
 daeis ad idololatriam valde pronis, usus omnium
 imaginum interdictus videtur) attamen in No-
 va Lege facile doceri potest, & omnino debet po-
 pulus Christianus, non propterea Divinitatem
 figurari imaginibus, quasi corporeis oculis con-
 spici, vel coloribus exprimi possit. Ut autem
 alii

deut. Sess. 25. in Decret. de SS. Imaginum vener-
ratione.

§. III.

Imagines SS. Angelorum.

Certiùs utique est eos licitè depingi, etiam ex-
tra historiam, formâ corporeâ defacto præ-
sertim consuetâ honestissimâ : quia non modò
Angeli in tali forma læpissime apparuisse descri-
buntur in Scripturis V. & N. Testamenti, Verùm
etiam in V. T. Cherubini corporali forma ad Ar-
cam in templo, ac alibi etiam ex auro erecti, &
representati sunt : ergò rectè à nobis etiam sic re-
presentantur, ut mens ex forma visibili & simi-
litudine sibi notâ assurgat ad spiritualia aliquantisper
intelligenda : ubi tamen iterùm sedula & diligens
populi instructio esse debet, ne tales esse putans
Deum & Angelos, quales in imaginibus repræ-
sentantur, tanquam tales colat, & veneretur.
Tunc enim esset verissima idololatria, seu cul-
tus idoli falsum representantis. Mystera pi-
cturarum, Angelorum videre potes apud Scriptu-
ritas.

§. IV.

Imagines Christi, & Sanctorum.

Certissimum est eas licitè sculpi, pingi, ha-
beri, & asservari à Christianis, idque de Fi-
de : sicut de Fide certum est, eas imagines licitè
coli : ut certè constat Iconoclastas antiquos &
modernos Calvinistas, eorumque successores
omnem prorsus usum imaginum Christi, &
Sanctorum extra historiam eliminare : Luthe-
rani

rani verò non prohibent usum imaginum Christi
& Sanctorum, etiam extra historiam solum pro
memoria, sed tantum prohibent, quoad cultum
Catholici verò & pro memoria, & pro cultu eas
admittunt. De quo agit Decretum Conc. Trident.
Sess. 25. *De cultu Sanctorum & imaginum ita de-
cens: imagines porrò Christi, Deiparae Virgini
& aliorum Sanctorum in Templis presertim
habendas & retinendas, eisq; debitum honoris
& venerationem impertiendam (decernimus)
non quòd credatur inesse aliqua in iis Divini-
tas, vel virtus, propter quam sint colenda: sed
quòd ab eis sit aliquid petendum, vel quòd scien-
tia in imaginibus sit figenda, veluti olim factum
à gentibus, qua in idolis spem suam collocabant
sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur
ad prototypa, qua illa representant: ita, ut per
imagines, quas osculamur, & procumbimus,
Christum adoremus, & Sanctos, quorum illa
militudines gerunt, veneremur. Id quòd Con-
ciliorum presertim verò secunda Nicana Syno-
di Decretis, contra imaginum oppugnatores, est
sanctum. Ita Con. Trident. de Catholico cultu
cultus & adorationis sacrarum imaginum,
pro fundamento positus, esto*

§. V.

281. **P**robatur ex Scriptura Exod. 25. Erecti sunt
duo Cherubin super Arcam Testamenti.
Num. 21. Jussu Dei erectus est in sublime serpens
æneus. Has imagines, seu signa sacra honorantur

esse, & honorari debuisse constat ex Regula S. Augustini lib. 3. de doctrina Christiana c. 9. dicentis: signa utilia divinitus instituta honoranda esse; quia honor eorum ad prototypon transit: atqui imagines illæ Cherubin, & serpentis fuerunt quàm maxime utiles, & divinitus institutæ, ut S. Scriptura testatur; ergo fuerunt honoranda, & honorata. Jam verò si licuit venerari imagines Angelorum, cur non etiam Sanctorum? si licuit venerari Christum in imagine serpentis (serpens enim ille æneus figura Christi fuit, ipso Salvatore testante Joan. 3. sicut exaltavit Moyses &c.) cur non potius venerabilis sit imago Christi in forma propria hominis, vel ejus Crux, Crucisve imago?

II. *Auctoritate SS. PP. D. Chrylost. in Liturgia inter alia: Sacerdos ad imaginem Christi caput inclinat. D. Ambr. serm. 10. in Ps. 118. Qui imaginem coronat Imperatoris, utique illum honorat, cujus imaginem coronavit, &c. optimè applicans de cultu imaginum Christi, & Sanctorum. D. Aug. lib. 3. De Trinit. c. 10. late lib. 10. confess. c. 24. Et alibi S. Damascen. de Fide Orthod. lib. 4. c. 17. Et specialiter Crucem, ac Crucifixi Imaginem semper fuisse in Ecclesia honoratam, certissimum est apud SS. PP. Lactantius in carmine de Passione Domini: Flecte genu, Lignumque Crucis venerabile adora. D. Ambr. Orat. post obitu Theodosij: Sapienter Helena egit, quæ Crucem Christi in capite Regum levavit, & locavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur. S.*

Hieron. in vita Paulæ : *Prostrata ante Crucem quasi pendentem Dominum cerneret*, Adra vit. D. Athanas. q. 16. *ad Antioch.* Et Terullian. in *Apologetico* c. 16. dicunt : *Christianos appellatos Religiosos Crucis.*

III. *Miraculis infinitis* ad Imagines Christi Crucis, & Sanctorum patratis, beneficiisque exhibitis earum cultoribus, quibus Deus ostendit earum cultum sibi gratum esse. Antiquissima sunt de ipsa Cruce Christi inventa. De statua Christi erecta ab Hemorrhoiſſa: omnia autem ejusmodi miracula, omnibus sæculis hucusque toto coelofacta, conficta, aut dæmonum ope facta esse aliter, intolerabilis est protervia Hæreticorum.

IV. *Ratione.* Homo dignus est veneratione, quia est imago Dei juxta illud Cyrilli catechiz. 12. *Imago lignea terreni Regis, honoratur, quanto magis rationalis Imago Dei?* Ergo & cœteræ Imagines Dei, Christi, & Sanctorum veneratione dignæ sunt, quod enim uni imagini convenit, quia imago est, omnibus imaginibus, quæ imagines sunt, convenire debet. Item imago Regis est venerabilis cultu civili; cur ergo Imagines Dei, Christi, & Sanctorum non etiam sint venerabiles cultu aliquo religioso competente huiusmodi prototypis. Denique imagines capaces sunt injuriæ & contumeliæ; ergo à contrario etiam honoris, atque cultus. *Ant.* patet innumeris huiusmodi, & maximè de infelici exitu antiquorum Iconoclastarum.

§. VI.

Sed Cultu, & adoratione respectiva tantum.

Certum enim est imagines quasvis non esse co-
lendas, vel adorandas cultu, vel adoratione
absoluta propter se ipsas, earumque intrinsicam
aliquam excellentiam: omnes enim imagines sunt
secundum se creaturæ irrationales, & inanimes;
nulla autem creatura irrationalis capax est cultus,
vel adorationis: quia nimirum cultus vel adoratio
est signum, vel protestatio submissionis vel subje-
ctionis erga alterum: homo autem nulli creaturæ
irrationali, sed omnis creatura irrationalis potius
ipsi homini subjecta est.

II. Coluntur ergo, & adorantur imagines re-
spectivè tantum, propter respectum ad sua pro-
typa, uti explicat & definit Trident. *Sess. 25.*
Imagines honorandas esse, quoniam honor, qui eis
exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illa repræ-
sentant. Unde cultum sacrarum Imaginum à simi-
litudine cultus Imaginis Imperatoris ad ipsum Im-
peratorem relati explicant SS. PP. D. Damascen.
Orat. 3. de Imaginibus. D. Ambr. paulò suprà
cit. D. Aug. *lib. 3. de doctrina Christiana c. 9. Qui*
veneratur utile signum divinitus institutum,
cujus vim, significationemque intelligit, non hoc
veneratur, quod videtur, & transit, sed illud
potius, quò alia cuncta referenda sunt.

III. Coluntur ergo, & adorantur ipsæ sacræ
Imagines solum per accidens, & concomitanter
ad suum prototypon, quatenus nimirum in iis
G g 2
velut

velut signis, vel speculis apprehendimus Christum, vel Sanctos, & ad eos colendos & adorandos extamur, & consequenter adorando Christum, vel aliquem Sanctum concomitanter, & per accidens necessariò etiam adoramus & colimus Christum, vel Sancti illius imaginem. Quod D. Damascen. Orat.

I. de Imaginibus eleganter declarat à simili dicitur. Quemadmodum purpura & sericum, & quæ ex his vestimentum conficitur, per se nihil aliud est, nisi tenue quoddam operimentum, quod tamen si Rex induerit, honoris, quo præterea Rex, ipsum quoque particeps sit. Ita res ex materia constantes per se quidem adoranda non sunt: at si gratiâ plenus sit is, quem illa referunt, pro Fidei portione ipsa quoque particeps sunt.

IV. Aliud simile indicat Athanas. Orat. 4. contra Arian: *Quia qui portat imaginem Regis, illa adorat ipsum Regem: quippe cuius imago aliud non sit, quam Regis forma & species; Ergo qui Regem in speculo refulgentem videt, & adoratur, uno motu & Regem adoratur & speculum, scilicet Imaginem Regis; ipsum quidem Regem per principaliter, speculum autem concomitanter, & per accidens: ita est de adoratione Imaginum Christi, & Sanctorum, quæ quidem materialiter sumptæ, quoad suam materiam, lineamenta, colorumque minimè, sed formaliter sumptæ, quatenus representant sua prototypa, colantur & adorantur respectivè cultu, & adoratione conformi suis prototypis, ita nimirum, ut Imagines Dei & Christi eadem est de Cruce & Speciebus Eucharisticis.*

per accidens, & respectivè colantur, & adorentur cultu Patriæ. Uti docent DD. communissimè cum S. Thom. 3.p.9.25.a. 3. D. Bonav. in. 3. dist. 6. qu. 2. Imagines similiter B. Virginis, & Sanctorum per accidens & respectivè cultu Hyperdulz, ac Dulz coluntur, adoranturque. Lege Bellarm. Keller. Valentiam.

§. VII.

Objiciunt Heretici.

Inducunt variis locis S. Scripturam prohibentem fieri, ac coli imagines, sed maximè urgent primum Præceptum Decalogi Exod. 29. *Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, qua est in cælo desuper, & qua in terra deorsum, aut eorum, que sunt in aquis sub terra, non adorabis ea, neque coles.* Quo præcepto Heretici, & præsertim Calvinus lib. 1. instit. c. 11. contendunt prohiberi non tantùm idola, seu imagines falsorum Deorum divino cultu coli vel adorati, sed omnes prorsus imagines quovis modo coli, vel adorari tanquam per idololatriam: insuper Judæos contra hoc præceptum idololatrantes, & adorantes vitulum aureum omninò intendisse ea imagine vituli colere verum Deum, quod colligunt ex verbis eorum Exod. 32. ubi dicunt de vitulo aureo: *Hi sunt Dii tui Israël, qui te egresserunt de terra Ægypti:* Et Aaron indicens factum pro cultu vituli aurei præconis voce clamari jussit: *cras solemnitas Domini est, & quidem nomine Dei proprio Tetragrammaton Jehova:* ergo, inferunt, cultus imaginum etiam veri Dei

G g 3

idolo-

idololatria est. II. Objiciunt tria Concilia, Elibertinum c. 36. ubi dicitur: *placuit in templis non haberi picturas: ne id, quod colitur, & adoratur, in parietibus depingatur.* Constantinopolitanum duplex: unum sub Leone Iconomacho alterum Constantinopolitanum sub Constantino Copronymo, 338. Episcoporum, & Concilium Franeofurtense 300. Episcoporum, quibus omnibus definitum sit: *Imagines abolendas esse.* III. Objiciunt Libros Carolinos quatuor contra imagines ex professo tractantes. IV. Objiciunt auctoritates aliquot SS. PP. Irenæus lib. 1. c. 24. inter hæreses Carpocratis ponit, quod coleret imaginem Christi, & Pauli. D. Epiph. hæresi 79. *hereticos, qui imaginem B. V. circumferunt, & adorant.* D. Ambr. de obitu Theodosij: *reprobat Helena Crucem Domini, Regem adorantem non lignum utique, quia hic gentilis est error, sed adoravit illum, qui pependit in ligno.* D. Hier. in c. 3. Daniel: *Cultores Dei, imagines adorare non debent.* D. Aug. de moribus Ecclesiæ c. 36. de talibus dicit: *novi picturarum adoratores.* D. Greg. lib. 7. epist. 54 & 109. expresse docet: *imagines non esse adorandas.*

Rationes hæreticorum nihil probant, nisi solum imagines non esse adorandas absolute, & in illis quod jam ultrò asseruimus, ideoque prætermissis.

§. III.

Respondent Catholici.

3¹ **A**D I. In omnibus illis locis prohiberi veram idololatriam, quâ coluntur idola, quæ

habentur pro Diis, aut repræsentant pro Diis, qui revera non sunt Dij. Et certè primum præceptum Decalogi, quatenùs quid divinum naturale est, non prohibet plùs quàm veram idololatriam, seu cultum verò Deo debitum tribuere idolis; quatenùs verò Divinum positivum est, esto, quòd sentiant multi DD. Deum in Veteri Lege Judæis prohibuisse omnes prorsùs imagines, eorumque cultum, utpotè populo nimium propenso in idololatriam; certum tamen est illa præcepta quatenùs merè positiva & cæremonialia per Moysen promulgata sunt, cessâsse in Nova Lege, in qua Christus Legifer noster nihil de novo statuit quòd imagines Ecclesiæ suæ determinationi relinquens: sicut etiam contigit in tertio præcepto. Contentioni hæreticorum, quòd Judæi per vitulum aureum intenderint adorare verum Deum, repugnat apertè textus Scripturæ; ajunt enim: *hi sunt Dij tui*, in plurali; noverant autem verum Deum esse unum tantum: falsos ergò Deos intellexerunt, & coluerunt more Ægyptiorum. Unde Scriptura *Deutr. 32.* hanc idololatriam ipsis exprobrans ait: *Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui.* Et *Pf. 105.* *Et fecerunt vitulum in Horeb, & adoraverunt sculptile. Obliti sunt Deum, qui salvavit eos.* An hoc est colere verum Deum? Quòd autem dixerit Aaron: *cras solemnitas Domini est*; varias expositiones potes videre apud Bellarmin. *tom. 1. controvers. 7. lib. 2. c. 13.* Facilior videtur responsio Cajetani

tani in caput 32. Exodi: Quod Judæi idololatræ ipsum verum nomen Domini tribuerint illi, & fortè hoc significare Scripturam Sap. 14. cum dicit: Incommutabile nomen lapideum lignis imposuerunt.

Ad II. *xx.* Concilium Elibertinum nullo modo absolute prohibere imagines haberi & coli, sed solum pingi in parietibus, ne, imminente perfectione tunc adhuc frequenter saviente, dum Christiani imagines pictas secum auferre & abscondere non possent, Judæis ac Paganis Iudibrio fierent. Ita *Bellarmin. Suarez.* & alii. Concilia verò Constantinopolitana sub Imperatoribus Iconoclastis habita non fuerunt legitima. Cum non modo summus Pontifex nec per se, nec per Legatos adfuerit (cum tamen ex Regula Concilij generalis Nicæni sine Sententia Romani Pontificis non liceat Concilia Generalia celebrare) verum nec alii Patriarchæ per se, vel per Legatos consenserunt. Omnes porrò Authores antiqui de Conciliis habentes illa duo Concilia vel omninò non memorant, vel aperte reprehendunt. Concilium tamen Francofurtense, quidquid in hac re statuerit quia tamen (ipsis Madeburgensibus centurionibus testibus) Adrianus Pontifex, & Legatus non modo non consenserunt, sed acerrimè repugnarunt, constat nullius fuisse auctoritatis. *Vide Bellarm. Suarez. Layman.*

Ad III. *xx.* Libros illos Carolinos dictos nihil minùs esse, quàm ipsius Caroli Magni Imperatoris (ut imponunt hæretici) sed ab alio quopiam

compositos, & à Carolo Magno Romano Pontifici ad examinandum transmissos, ut apertè constat ex eo, qui extat, libro Adriani I, Pontificis ad Carolum Magnum, in quo illi libri accuratè refelluntur, ut latius probat *Bellarmin. cit.*

Ad IV. Evidens est SS. PP. illos loqui aut de adoratione statuarum more Gentilium: uti *Irenæus*, & *Hier.* aut de adoratione etiam Sacrarum imaginum, sed absoluta, & propter se ipsas: aut modis indebitis per Sacrificia prout hæretici apud *Epiphani. cit.* adorabant imaginem B. Virginis. Et uno verbo prohibent cultum imaginum superstitiosum, lidem tamen PP. locis supra allegatis aperitissimè asserunt, & defendunt, cultum sacram imaginum competentem, & religiosum: Hæretici autem dissimulatis claris auctoritatibus corradunt loca quædam obscura.

ASSERTIO V.

Reliquia Sanctorum licitè, & sanctè coluntur & adorantur, similiter tamen cultu & adoratione respectiva ad ipsos sanctos. Ita omnes Orthodoxi, est de Fide Catholica definita in diversis Conciliis in omnibus orbis partibus infra recitandis contra omnes hæreticos, qui sicut ipsis Sanctis, ita multò magis eorum Reliquiis omnem cultum & adorationem negant.

§. Dicuntur autem Reliquiæ Sacræ, quidquid ex sanctorum ex hac vita decedentium corporibus reliquum mansit, sive sint eorum corpora, vel cadavera, membra, ossa, dentes, capilli, ungues, cineres, ac pulveres, in quos eorum corpo-

ra immediate conversa sunt : nam si plures mutationes in alias res factæ sunt, amittitur omnis habitudo moralis ad Sanctos, ut proinde illa res adorabiles amplius non sint, sicut etiam si decente adorari non possunt, ut vermes è sanctorum corporibus nati: Ut notant *Suarez, Sanchez, Lamyman.* alij hic. Sive sint eorum vestes, varia filia, quibus in hac vita usi fuerunt; item panis, quælibet res, quam in hac vita tetigerunt, vel quibus eorum corpora vel membra sive vivorum vel mortuorum tacta fuerunt, prout docent *DD.* communiter in hac materia.

§. I.

Licitè & sanctè honorantur.

331. **P**ROBatur ex Scriptura. *Exod. 13.* Moyses discessurus cum populo Israelitico ex Ægypto ossa Josephi dudum defuncti honorificè cum asportavit. *Deuter. ult.* Deus ipse honoravit corpus Moysis defuncti, dum illud propriis manibus sepelivit, ut argumentatur *D. Hieronimus contra Vigilantium. 4. Reg. 13.* ossa Elifai, cum tetigissent mortuum quendam hominem, continuo is ad vitam revocatus est. Ita Deus honorat Reliquias sanctorum. *4. Reg. 23.* Cum Josias de lubrica idolorum everteret, aliorum ossibus in cineres redactis, ossa tamen sancti Prophetæ ibidem reperta honorificè asservari jussit; adeoque scilicet intenderet omnem idololatriam extirpare, Reliquias tamen sanctorum honorandas esse certè *Isa. 11. de Messia* loquens ait: *in eum generabunt, & erit sepulchrum ejus gloria.* *Matth.*

Math. 9, Hemorrhoiſſa ſolum ſimbriam Chriſti fideliter, & religioſè tetigit dicens: *ſi ſolum tetigero &c.* & ſanata eſt. *Act. 5.* Populi certatim contendebant ſaltem obumbrari ab umbra Petri pro ſanitate conſequenda, & conſecuti ſunt: & quæ vilior reliquia, quam umbra excogitari poteſt? *Act. 19.* Pauli ſudaria & ſeminctia deferebantur ad ægrotos: ut modò etiam nos facimus cum Reliquiis, qui tamen omnes nullo modo reprehendi ſunt, ut ſuperſtitioſi, ſed potiùs præmium Fidei & devotionis ſuæ reportabant: cur ergò nos Catholici ab Hæreticis reprehendimur tanquam ſuperſtitioſi, & idololatræ ſimili devotione, & fide honorantes Sanctorum Reliquias?

II. Probatur ex pluribus Conciliis in omnibus mundi partibus habitis: in Oriente Concil. Nicæna. *11. act. 3.* Item Gangrenſe ante annos 1200. *can. ult.* In Africa Concil. Carthag. *can. 14.* ubi jubetur, ut nulla Altaria dedificentur, niſi ibi ſint Sanctorum Martyrum Reliquiæ. In Hiſpania Concil. Braccarenſe *III. can. 5.* ubi ſtatuitur theſaurum Reliquiarum in Proceſſionibus geſtari debere manibus Episcoporum. In Gallia Concil. Ephonenſe *can. 25.* in Germania Concil. Mogunt. tempore Caroli Magni *can. 51.* In Italia Concil. Lateran. ſub. Innocent. III. *cap. 62.* Tandem Concil. Trident. *ſeſſ. 25.*

III. Probatur Auctoritate, & doctrina unanimi omnium SS. PP. Ex Græcis. D. Athanaſ. *in vita S. Anton. de pallio Pauli primi Eremitæ.* Basil.

Bassil. in Pl. 115. *Pretiosa in conspectu Domini*
 &c. Greg. Nyssen. *Oratione in Theodor. Mart.*
 Greg. Nazian. *Orat. I. in Julianum.* D. Chrysost.
 Ioh. *serm. de SS. Iuuentio & Maximo.* D. Damascen.
lib. 4. de Fide Orthodoxa c. 16. copiose
 & disertè id probans. Ex latinis verò D. Hieron.
lib. contra Vigilant. ex professo inter cetera obijciens:
dolet Vigilantius Martyrum Reliquias pretioso operiri velamine,
& non vel parum vel cilicio colligari,
vel projici in sterquilinum; ut solus Vigilantius,
ebrius, & dormire adoretur. D. Ambr. *serm. 93. de SS. Nazario & Celso*
disertissime. D. Aug. *Epist. 103. ad Quirinum*
Etianum. D. Greg. *lib. 3. Epist. 50.* aliique plures
 mi, quos omnes cum textibus invenies apud
larm. cit. l. 2. c. 3. Coccium, Becanum, Kellerum
 & alios.

IV. Denique probatur miraculis innumeris factis
 etis divinitus ad SS. Reliquias religiose cultas
 certè non fienda, si Deo earum cultus displiceret.
 Item miraculis super ipsa SS. corpora, vel Reliquias
 factis quibus Deus ostendit honorem ipsis debitum.
 Plena sunt monumenta Sanctorum Patrum, & historiarum,
 ut superfluum sit hic multum de eis referre.
Ratio denique sumitur ab hoc facto & æquo:
 quia nimirum illæ Reliquiæ fuerunt organa
 sanctarum animarum ad omne opus bonum,
 instrumenta Dei ad miracula &c. quare mirabilis
 sanæ mentis eis honorem congruum denegare potest.

§. II.

Cultu tamen, & Adoratione respectiva
ad ipsos Sanctos.

Cum enim Reliquiæ secundum se verè sint res³⁴
inanimæ, incapaces cultûs & adorationis ab
homine, ob rationem supra de imaginibus datam;
hinc illæ non secundum se, & propter se absolu-
te, sed solum respectivè ad Sanctos cultu vel ado-
ratione eis competente adorari, & coli debent; ita
scilicet, ut Reliquiæ B. Virginis & Sanctorum co-
lantur cultu respectivo Hyperdulix, & Dulix;
Reliquiæ verò Christi, quæ adhuc asservantur,
cultu respectivo Patriæ, ut Christi præputium,
ejusque Sanguis adhuc asservatus in aliquibus Ec-
clesiis, posito etiam quòd adhuc sit verus Sanguis
Christi, ut affirmant D. Banavent. Gabriel. Sua-
rez. parte 3. tom. 2. disp. 47. sect. 2. Negant au-
tem plures cum S. Thom. 3. part. q. 54. a. 2.
certum enim est illum sanguinem, sicut & præ-
putium non esse amplius unitum hypostaticè cum
Verbo, ideòque non absolute, sed respectivè tan-
tum adorari debere, sicut & aliæ Reliquiæ propter
contactum carnis Christi,

II. At quid de Carne, vel Sanguine Christi ali-³⁵
quando apparentibus, vel miraculosè factis ex S.
Eucharistiâ? Cultu Patriæ absoluto adorati debere
docent Sor. Major. Gabriel apud Bassæum *verbo*
Adoratio n. 5. Quia putant eandem esse carnem
unitam Verbo miraculosè ibi reproductam. Sed
verior est cummunior sententia cum S. Thom. 3.
part. q. 67. a. 3. Suarez post Bassæum *cit.* debere
adora-

adorari cultu solum Latriæ respectivo: cum enim ibi non sint amplius species Eucharistica, & consequenter nec Eucharistia, nec ipse Christus, nec caro, vel sanguis ejus, non sunt eademmet Caro vel Sanguis Christi, sed illius imago tantum: ne mirum alia substantia miraculosè producta Deo, ideòque non cultu Latriæ absoluto, sed respectivo tantum adorari possunt, quemadmodum Crucis & imagines Christi.

III. Eodémque respectivo Latriæ cultu adorari debent aliæ Christi Reliquiæ ex contactu Corporis Christi sanctificatæ, & honestè adorabiles. Ut Crux, Corona spinea, aliæque instrumenta Passionis Christi, Sudarium, Tunica, vestes aliæque illorum omnium particulæ asservatæ. At quædam imaginibus ejusmodi Reliquiarum, seu rerum animatarum, quæ Christum contigerunt, ut faciem, imagines crucis, clavorum, coronæ, lanceæ, tunicæ, sacre sindonis &c. &c. Imaginem Crucis esse Latriæ respectivâ adorandam: quia semper est imago Christi, & proponitur ad representandam ejus passionem: aliæ verò imagines instrumentorum, cum non assumantur ad representandam Christi Passionem, seu Christum passum, sed solum ad representanda illa ipsa instrumenta, vel vestimenta &c. quæ Christum atigerunt, adeo non sunt adorandæ cultu Latriæ, sed solum ut hæc signa honoranda, ut ex D. Thom. cit. nec *Bassius cit. n. 7.* Sermo est de ejusmodi Reliquiis seu rebus inanimatis, quæ Christum tetigerunt. Nam.

IV. Excipiendæ omnino sunt creaturæ rationales, quæ Christum etiam sanctè tetigerunt, ut B. Virgo Maria, Joseph, Apostoli, alter Joseph, & Nicodemus &c. Hi enim non sunt adorandi cultu Patriæ respectivo propter periculum idololatricæ (ut Sect. 1. sub finem notatum est) sed cultu ipsius competente, nimirum Dulciæ, vel Hyperdulciæ. Magis excipienda sunt illa, quæ Christum ignominiosè tetigerunt: ut os Judæ, manus alampam infligentis, crucifigentium Christum &c. si adhuc existent: hæc enim ex contactu Christi non participaverunt. ejus sanctitates ob eorum incapacitatem, & impietatem. Certè etiam excipiendum foret jumentum illud, cui Christus incedit Hierosolymam ingressus, si adhuc in toto, vel in parte existeret: quia licet contactus Christi sufficiens fuisset ad hanc adorationem respectivam, hoc tamen certè non decet, ut in pluribus aliis. Vide Suarez *suprà cit.* & optimè Candidum v. *Adoratio disquisit. 7. dub. 5.* His conformiter resolvi debent aliæ quæstiones curiosæ hæc proponibiles.

§. III.

Objiciunt Hæretici.

Scripturam, *Matth. 23.* Arguuntur à Domino Judæi, quod ornarent sepulchra Prophetarum, *Deuter. ult.* Deus ipse abscondit Moysis corpus: cujus ratio ab omnibus redditur, ne Judæi illud adorarent. Hinc Judas in Epistola sua refert. Michaëlem Archangelum altercatum cum diabolo de Moysis corpore; quia scilicet Diabo-

Diabolus volebat illud manifestare, ut occasionem præberet Judæis illud adorandi: ergo &c. Adde *Heilbronner* supra præceptum divinum *Gen. 1. Terraes, & in terram ibis*: ergo in terram, in sepulchra pertinent Sanctorum cadavera; non ad Altaria, in thecas, monstrantias &c.

II. D. Paulus *Collof. 2.* damnat omnem cultum arbitrarium, id est, à Deo non institutum, quem vocat græcè stultitiam: cultus autem Reliquiarum, imaginum, non est institutus à Deo, sed inventus ab hominibus: ergo ab Apostolo damnatus, & damnandus.

III. D. Aug. *lib. de moribus Ecclesie c. 34.* reprehendit sepulchrorum adoratores. D. Hieron. *Vigilantio* objicienti esse idololatriam accendens cereos coram Sanctorum Reliquiis, aliud respondere non potuit, quam id fieri à mulierculis, quæ zelum habent, sed non secundum scientiam. In super Concil. *Elibert. can. 34.* dicit: ejusmodi cereis Sanctorum Spiritus inquietari.

IV. Maxima pars Reliquiarum suppositicia est, tum quia D. Aug. *lib. de opere Monach. c. 28.* cum dixisset quosdam Monachos circumferre membra Martyrum, addidit: *Si tamen Martyrum*: Quod si autem tunc temporis jam fiebat imposturæ, quid nunc fieri credendum est? Tum quia tam multæ Reliquiæ ejusdem generis reperuntur, ut oporteat vel eundem Sanctum multâ corpora, aut certe gigantæum corpus habuisse, vel multas esse falsas Reliquias: natum inde illorum *multorum Reliquia in terris honorantur, & ipsorum anima in inferno cruciantur.*

Respondent Catholici

AD I. Dominum non reprehendere Judæ-37

os, quòd ædificarent, vel ornarent sepulchra Prophetarum, sed quòd non imitarentur Prophetas, sed potiùs eos, qui illos occiderunt, & sic se ipsos condemnarent. Uti exponunt eum locum omnes ferè SS. PP. Hilar. Hieron. Chrysoft. Theophylact. *in c. 23. Matth. Et Ambr. in c. 11. Luca* dicens: Prophetarum ædificatione tumulorum sceleris eos, qui occiderunt, arguebant, & similium æmulatione factorum se quoque declarabant paternæ iniquitatis hæredes; non igitur ædificatio, sed æmulatio sceleris loco æstimatur. Moysis corpus absconditum est, ne à Judæis, in idololatriam pronissimis, coleretur pro Deo verà idololatriâ, ait Chrysoft. *hom. 8. in Matth. Illud terraes, & in terram ibis*, significat hominem ordinariè naturali morte in pulverem resolvendum, nihil de veneratione Reliquiarum: non autem semper cadavera sub terra abscondenda; a-lias & Deus malè faceret, eos aliquando resuscitando.

AD II. R. S. Paulum ibi prohibere non quemvis cultum voluntarium, sed superstitiosum, ut nostri Interpretes rectè vertunt, seu falsam Religionem, ut vertit Hieronymus *Epist. ad Aglasiã*. Deinde falsa est *minor*: cultus enim Reliquiarum non est omninò voluntarius, ab hominibus excogitatus, sed à Deo, etsi non expressè præceptus, tamen inspiratus: ut patet ex Scripturis allatis.

tis §. 1. Quibus approbatus cultus Reliquiarum, cultum autem superstitiosum & nos donamus.

Ad III. r. Aug. reprehendere illos sepulchrorum adoratores, qui sacrificia panis & vini, aliarumque epularum manibus defunctorum ad sepulchra offerebant, quibus deinde se se ingurgitabant: sic enim loquitur; *Novi sepulchrorum adoratores, novi multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant, & epulas cadaveribus exhibent super scopulos se ipsos sepeliant, & voracitates, voracitatesque suas deputent Religionem.* Sic ille Abusum ergo turpissimum reprehendit, non cultum debitum Reliquiarum, & sepulchrorum Martyrum, quem alibi sapientius disertissime approbavit, & commendavit. Similiter D. Hier. & Concil. Elibertinum reprehendunt candelas oblatas & accensas Martyribus solum propter adiunctam superstitionem: quod mulierculæ putarent iis Sanctos Martyres illustrari. Ita enim obiurgati Vigilantio: Magnum honorem præbent huiusmodi homines Beatissimis Martyribus, quos putant de vilissimis cereolis illustrari; respondet Hieronym. *confiteor, zelum Dei habent, sed non secundum scientiam.* Caterum ibidem pergit Hieron. in nostram sententiam: *causabantur quondam & Apostoli, quod periret unguentum, sed Domini voce correpti sunt: neque enim Christus egebat unguento, nec Martyres lumine cereorum, & tamen illa mulier in honorem Christi fecit, devotioque mentis ejus recipitur: & quicumque accendunt cereos, secundum*

fidem suam habent mercedem. Et ulterius obij-
cienti: quod etiam idolis accendebantur cerei in
signum Divinitatis eorum idololatricæ. Respon-
det Hier. *Illud fiebat idolis, & idcirco detestan-
dum est; sed hoc fit Martyribus, & ideo recipi-
endum est.* Sic S. Doctor. Neque cerei accensi
sunt semper signum cultûs divini, veri, vel falsi,
sed generaliter significant lætitiã & gloriam:
meritò autem colimus cum lætitiã Gloriam San-
ctorum.

Ad IV. denique negatur Reliquias, quæ publi-
ca auctoritate in Ecclesia ad colendum publicè
proponuntur esse supposititias: Quippe de quibus
Ecclesia semper diligentissimè inquit, ne fraudes
fiant; esto in privato subinde errores contingant,
ut l. c. meritò suspicabatur Aug. de privatis Mo-
nachis Reliquias ita circumferentibus. Ex dictis
patet, quid dicendum de oblationibus & peregrina-
tionibus sanctis, eorûmque imaginibus factis;
de votis factis ad Sanctos patebit *tract. seq. in
Præcepto secundo.*

ANNOTATIO MORALIS

De Sanctorum, eorûmque Imaginum,
ac Reliquiarum cultu publico, &
privato.

Cultus publicus dicitur, qui Sanctis eo-
rûmque imaginibus, ac Reliquiis ab Ec-
clesia institutus est, atque ejus nomine exhibetur,
atque ad colendum publico cultu (Sacrificio
Missæ, Processione, Festo, voto communi ad il-
lum

lum Sanctum, ejusve Reliquias, vel Imaginem) debet necessariò ejus Sanctitas ab Ecclesia publicè esse proposita fidelibus per Canonizationem, vel Beatificationem specialem, aut approbationem generalem, uti præcipitur *c. finali. De Reliquiis & veneratione Sanctorum.* aliorumque Pontificum Decretis: quia rectus ordo exigit, ut publicè solùm colatur, qui publicè est propositus Sanctus. Et de hoc cultu publico potissimum hæc nunc locuti sumus.

II. Cultus privatus dicitur, qui Sanctis, eorumque Reliquiis, vel imaginibus exhibetur, non nomine & devotione privatorum fidelium, sed ad ejusmodi privato cultu colendum aliquem finem sufficit, si prudenter nobis persuadeamus illum esse Sanctum, seu Dei amicum in gloria. *Ratio est:* Quia sic non erit morale periculum errandi, sicut in cultu publico; alioquin absque ejusmodi prudenti persuasione, seu morali certitudine sanctitatis, semper erit temerarium colere vel adorare. Et hinc

III. Per se, & secluso scandalo defuncti (non tamen adhuc vivi absque speciali infundendo Spiritus Sancti) quem Sanctum credis, licite poteris cadaver, vel Reliquias osculari; easdem cum honore servare, ejusdem imaginem depingere, & domi habere, die mortis ejus privatim colere, & ejusdem vigilia jejunare, eum orando invocare, preces privatas, *Pater, Ave, Rosaria, Pater noster*, in ejus honorem recitare, votum privatum ei nuncupare, in privatis colloquiis Sanctum

vel Beatum nominare &c. & his similia : quia hæc omnia publicum cultum minimè sapiunt. **Ad** contra

IV. Non licet ejus nomen in Litaniis etiam privatis apponere, ejus imaginem in Altari, vel Ecclesia collocare ad cultum (secus si solum fiat ad memoriam vel ornatum), nec in Missa de commemorationem facere, seu in collectis Missæ, vel Officii divini eum nominare, nec ei vota publica nomine communitatis nuncupare, nec diem festum publicum, aut Processionem in ejus honorem instituere, etiam auctoritate Episcopi, & his similia; Quia hæc omnia, & similia vel publicum cultum supponunt, vel instituta sunt solum ad Sanctos canonizatos, seu publicè propositos venerandos. Hæc omnia latius post Suarez & alios, *Lezana v. Sanctorum cultus, ex quo strictim Tamburin. lib. 2. Decalog. c. 5. §. 1. n. 11.* Et ex hoc ego.

CAPUT IX.

De Irreligiositate secundum excessum, seu superstitione, contra primum Præceptum ut negativum est.

Irreligiositas generatim est vitium oppositum Religioni, seu Reverentiæ & cultui Deo debito, quemadmodum enim respectu Justitiæ datur vitium in communi oppositum, quod vocatur *injustitia*: & respectu temperantiæ datur vitium

Hh 3

vitium